

Հաստատված է
Հայաստանի Հանրապետության շուկայի վերահսկողության
տեսչական մարմնի կառավարման խորհրդի
2024 թվականի նոյեմբերի 29-ի N 12 որոշմամբ

**ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ
ՇՈՒԿԱՅԻ ՎԵՐԱՀՍԿՈՂՈՒԹՅԱՆ ՏԵՍՉԱԿԱՆ ՄԱՐՄԻՆ**

**2025 ԹՎԱԿԱՆԻ
ԳՈՐԾՈՒՆԵՈՒԹՅԱՆ ՏԱՐԵԿԱՆ
ԾՐԱԳԻՐ**

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹՅՈՒՆ

1. Հապավումներ _____	4
2. Ներածություն _____	5
2.1. ՇՎՏՄ-ի նպատակը _____	5
2.2. ՇՎՏՄ-ի խնդիրները _____	5
3. Կառուցվածք _____	6
4. ՇՎՏՄ-ի ընթացիկ տարվա ընթացքում ունեցած ձեռքբերումները _____	6

ԾՐԱԳՐԻ ԿԱՌՈՑՎԱԾՔԸ

5. ՇՎՏՄ-ի վերահսկողության ոլորտների ընդհանուր վիճակը _____	9
5.1. Տեխնիկական կանոնակարգման ոլորտ	
5.1.1. Տեխնիկական կանոնակարգման ոլորտում առկա խնդիրները և բացահայտված ռիսկերը _____	12
5.1.2. Տեխնիկական կանոնակարգման ոլորտում ռիսկերի նվազեցմանն ուղղված տարեկան միջոցառումներ _____	12
5.2. Թանկարժեք մետաղներից պատրաստված իրերի ոլորտ	
5.2.1. Թանկարժեք մետաղներից պատրաստված իրերի հարգորոշման և հարգադրոշման, առուվաճառքի ոլորտում առկա խնդիրները և բացահայտված ռիսկերը _____	13
5.2.2. Թանկարժեք մետաղներից պատրաստված իրերի հարգորոշման և հարգադրոշման, առուվաճառքի ոլորտում ռիսկերի նվազեցմանն ուղղված տարեկան միջոցառումներ _____	14
5.3. Չափումների միասնականության ապահովման ոլորտ	
5.3.1. Չափումների միասնականության ապահովման ոլորտում առկա խնդիրները և բացահայտված ռիսկերը _____	14
5.3.2. Չափումների միասնականության ապահովման ոլորտում ռիսկերի նվազեցմանն ուղղված տարեկան միջոցառումներ _____	15
5.4. Նյութական պահուստի ոլորտ	
5.4.1. Նյութական պահուստի ոլորտում առկա խնդիրները և բացահայտված _____	15

ռիսկերը _____	
5.4.2. Նյութական պահուստի ոլորտում ռիսկերի նվազեցմանն ուղղված տարեկան միջոցառումներ _____	16
5.5. Արտադրական կանեփի արտադրության, ինչպես նաև արտահանման, ներմուծման կամ մեծածախ առևտրի օրինական շրջանառության ոլորտ	
5.5.1. Արտադրական կանեփի արտադրության, ինչպես նաև արտահանման, ներմուծման կամ մեծածախ առևտրի օրինական շրջանառության ոլորտում առկա խնդիրները և բացահայտված ռիսկերը _____	16
5.5.2. Արտադրական կանեփի արտադրության, ինչպես նաև արտահանման, ներմուծման կամ մեծածախ առևտրի օրինական շրջանառության ոլորտում ռիսկերի նվազեցմանն ուղղված տարեկան միջոցառումներ _____	16
6. Վերահսկողության ոլորտում առկա օրենսդրական խնդիրները, դրանց լուծմանն ուղղված գործողությունները _____	17
7. Կանխարգելիչ և իրազեկման միջոցառումների իրականացման նկարագրությունը _____	21
8. Այլ նյութեր _____	24

1. Հապավումներ

ՀՀ -	Հայաստանի Հանրապետություն
ՇՎՏՄ -	շուկայի վերահսկողության տեսչական մարմին
Խորհուրդ -	ՇՎՏՄ-ի կառավարման խորհուրդ
Ծրագիր -	ՇՎՏՄ-ի 2025 թվականի տարեկան գործունեության ծրագիր
ՌԳՎՎ -	ռիսկի գնահատման և վերլուծությունների վարչություն
ՏԿԹՄՎՎ -	տեխնիկական կանոնակարգերով սահմանված պահանջների և թանկարժեք մետաղների վերահսկողության վարչություն
ՉԿՆՎՎ -	չափագիտական կանոնների և նորմերի վերահսկողության վարչություն
ԱԿՎՎ -	արտադրական կանեփի վերահսկողության իրականացման վարչություն
ԻԱՓՎ -	իրավական աջակցության և փաստաթղթաշրջանառության վարչություն
ՆԼՓԶ -	նմուշառման, լաբորատոր փորձաքննությունների և չափումների իրականացման վարչություն
ԻԽՀՀՏԱԲ -	իրազեկման, խորհրդատվության և հանրության հետ տարվող աշխատանքների բաժին

2. Ներածություն

ՇՎՏՄ-ն գործում է՝ ղեկավարվելով ՀՀ վարչապետի 2018 թվականի հունիսի 11-ի N 732-Լ որոշման 1-ին կետով հաստատված ՇՎՏՄ-ի կանոնադրությամբ և, համաձայն «Պետական կառավարման համակարգի մարմինների մասին» ՀՀ օրենքի 4-րդ հոդվածի 2-րդ մասի 9-րդ կետի, հանդիսանում է ՀՀ կառավարությանն ենթակա մարմին:

2.1. ՇՎՏՄ-ի նպատակը

ՇՎՏՄ-ի նպատակն է՝ տեխնիկական կանոնակարգման օբյեկտ հանդիսացող ոչ պարենային արտադրանքների համապատասխանությունը տեխնիկական կանոնակարգերով սահմանված պահանջներին, ստուգաչափման ենթակա չափման միջոցների համապատասխանությունը չափագիտական կանոններին և նորմերին, տեխնիկական անվտանգության ոլորտում նորմատիվ իրավական ակտերով սահմանված պահանջների պահպանումը, թանկարժեք մետաղներից պատրաստված իրերի՝ հարգորոշման և հարգադրոշմման, առուվաճառքի նյութական պահուստի օրենսդրության պահանջների պահպանումը, արտադրական կանեփի նկատմամբ վերահսկողության իրականացման համար լիցենզավորված անձանց գործունեության համապատասխանությունը լիցենզավորման պայմաններին և պահանջներին, խախտումների բացահայտումը, կանխարգելումն ու վերացումը:

2.2. ՇՎՏՄ-ի խնդիրները

ՇՎՏՄ-ի խնդիրներն են ոչ պարենային արտադրանքի անվտանգության, չափումների միասնականության ապահովման, թանկարժեք մետաղներից պատրաստված իրերի՝ հարգորոշման և հարգադրոշմման, առուվաճառքի, նյութական պահուստի, արտադրական կանեփի արտադրության, ինչպես նաև արտահանման, ներմուծման կամ մեծածախ առևտրի օրինական շրջանառության ոլորտներում ռիսկերի կառավարումը և ՀՀ օրենքներով և այլ նորմատիվ իրավական ակտերով սահմանված պայմանների և պահանջների պահպանումը, ինչպես նաև կանխարգելիչ միջոցառումների իրականացումը:

3. Կառուցվածք

ՇՎՏՄ-ի կառուցվածքում ընդգրկվում են ՇՎՏՄ-ի ղեկավարի, ղեկավարի տեղակալի, ղեկավարի օգնականի և հետևյալ հիմնական մասնագիտական կառուցվածքային ստորաբաժանումները.

- 1) ռիսկի գնահատման և վերլուծությունների վարչություն,
- 2) տեխնիկական կանոնակարգերով սահմանված պահանջների և թանկարժեք մետաղների վերահսկողության վարչություն,
- 3) չափագիտական կանոնների և նորմերի վերահսկողության վարչություն,
- 4) իրավական աջակցության և փաստաթղթաշրջանառության վարչություն,
- 5) արտադրական կանեփի վերահսկողության իրականացման վարչություն,
- 6) նմուշառման, լաբորատոր փորձաքննությունների և չափումների իրականացման վարչություն,
- 7) որակի ապահովման վարչություն,
- 8) իրազեկման, խորհրդատվության և հանրության հետ տարվող աշխատանքների բաժին:

ՇՎՏՄ-ի կառուցվածքային ստորաբաժանումների իրավասությունները սահմանված են ՇՎՏՄ-ի ղեկավարի կողմից հաստատված կանոնադրություններով:

ՇՎՏՄ-ն տարածքային ստորաբաժանումներ՝ տարածքային կենտրոններ կամ սահմանային հսկիչ կետեր չունի:

4. ՇՎՏՄ-ի ընթացիկ տարվա ընթացքում ունեցած ձեռքբերումները

ՇՎՏՄ-ի վերահսկմանը վերապահված ոլորտներում 2024 թվականի ընթացքում արձանագրված ձեռքբերումները հետևյալն են.

Տեխնիկական կանոնակարգման ոլորտում

- Ճիշտ թիրախավորման արդյունքում 11%-ով աճել են առանց համապատասխանության գնահատման փաստաթղթերի ուղեկցման ոչ պարենային արտադրանքների շուկայահանման բացահայտման դեպքերը՝ 2023 թվականի ինն ամսվա ընթացքում խախտումներ են հայտնաբերվել 35% տնտեսվարող սուբյեկտի մոտ, իսկ 2024 թվականի ինն ամսվա ընթացքում՝ 46%: Իսկ մակնշման պահանջների խախտման դեպքերի քանակը մնացել է

անփոփոխ՝ 2023 և 2024 թվականներին կազմելով ստուգված տնտեսվարող սուբյեկտների 22%-ը:

- Բացառությամբ դիզելային վառելիքի, պահպանվել են ավտոմոբիլային բենզինի և հեղուկացված ածխաջրածնային գազերի ոլորտներում անվտանգության ցուցանիշների մասով նախորդ տարվա ձեռքբերումները: Մասնավորապես՝ ավտոմոբիլային բենզինի անվտանգության ցուցանիշների խախտումների տեսակարար կշիռը ընդհանուր իրականացված փորձաքննությունների մեջ 2023 թվականի ինն ամսվա ընթացքում կազմել է 1% (98 փորձանմուշից խախտումներ՝ 1-ում), իսկ 2024 թվականի ինն ամսվա ընթացքում՝ 2% (89 փորձանմուշից՝ 2-ում), դիզելային վառելիքի մասով՝ 2023 թվականի ինն ամսվա ընթացքում կազմել է 33% (58 փորձանմուշից՝ 19-ում), իսկ 2024 թվականի ինն ամսում՝ 58% (43 փորձանմուշից՝ 25-ում), հեղուկացված ածխաջրածնային գազերի մասով՝ 2023 թվականի ինն ամսվա ընթացքում կազմել է 17% (12 փորձանմուշից՝ 2-ում), իսկ 2024 թվականի ինն ամսվա ընթացքում խախտումներ չեն հայտնաբերվել (վերցվել է 17 փորձանմուշ): Հարկ է նշել, որ դիզելային վառելիքում ծծմբի անհամապատասխանությունը հիմնականում պայմանավորված է Իրանի Իսլամական Հանրապետությունից Հայաստանի Հանրապետություն մուտք գործած բեռնատարների վարորդների կողմից տնտեսվարող սուբյեկտներին վաճառած վառելիքով:

- Հավատարմագրվել է նավթամթերքի լաբորատորիան:

Թանկարժեք մետաղներից պատրաստված իրերի ոլորտում՝

- Հավատարմագրվել է թանկարժեք մետաղների լաբորատորիան:
- ՀՀ վարչապետի հանձնարարությամբ նախատեսված թանկարժեք մետաղներից պատրաստված իրերի հարգորոշման և հարգադրոշման, առուվաճառքի ոլորտում գործունեություն իրականացնող թվով 150 տնտեսվարող սուբյեկտից ինն ամսվա ընթացքում ստուգումներ են իրականացվել թվով 112-ի մոտ: Իրականացված ստուգումների արդյունքում բոլոր տնտեսվարող սուբյեկտների մոտ հայտնաբերվել են չափագիտական կանոնների և նորմերի խախտումներ՝ շահագործվել են չստուգաչափված կշեռքներ, ինչպես նաև հայտնաբերվել են <<Թանկարժեք մետաղների մասին>> ՀՀ օրենքով և այս ոլորտը կարգավորող

նորմատիվ իրավական ակտերով սահմանված պահանջների խախտման 65 դեպք: Իրականացված ստուգումների ընթացքում վերցվել է 275 նմուշ (ոսկուց պատրաստված զարդ), որից թվով 35-ի (13%) հաեռագադրոշմը

- չի համապատասխանել այդ նմուշի փաստացի հարգին՝ փորձաքննության արդյունքին:

Թանկարժեք մետաղներից պատրաստված իրերի առուվաճառքի ոլորտում բացահայտված խախտումներով պայմանավորված իրականացվել է թվով 6 հանդիպակաց ստուգումներ հարգորոշում և հարգադրոշմում իրականացնող տնտեսվարող սուբյեկտի մոտ, որից 5-ում հայտնաբերվել են խախտումներ:

Չափումների միասնականության ապահովման ոլորտում՝

- 1%-ով նվազել են չափագիտական կանոնների և նորմերի խախտման դեպքերը: Մասնավորապես՝ 2023 թվականի ինն ամսվա ընթացքում կիրառված չափումների միասնականության ստուգաթերթերի 71%-ով (կիրառված 318 ստուգաթերթերից՝ 225-ում) արձանագրվել են խախտումներ, իսկ 2024 թվականի ինն ամսվա ընթացքում արձանագրված խախտումները կազմել են 70% (կիրառված 466 ստուգաթերթերից խախտումներ արձանագրվել են 324-ում): ՇՎՏՄ-ն 2023 թվականի 9 ամսվա ընթացքում թվով 9 տնտեսվարող սուբյեկտների մոտ լիցքավորման բաշխիչ աշտարակների/վառելիքաբաշխիչ սարքավորումների վրա փակցրել է «Մենք տուգանվել ենք թերլիցքավորման համար» թվով 12 ցուցանակ, իսկ 2024 թվականի 9 ամսվա ընթացքում՝ թվով 6 տնտեսվարող սուբյեկտների մոտ՝ թվով 8 ցուցանակ:

Նյութական պահուստի ոլորտում

2023 և 2024 թվականներին տնտեսվարող սուբյեկտներն ամբողջությամբ ապահովել են կուտակման ենթակա ռազմավարական պահուստի՝ նավթամթերքի ծավալները:

Լաբորատոր փորձաքննությունների իրականացման ոլորտում ՇՎՏՄ-ն նույնպես ունի ձեռքբերումներ, այն է՝ 2024 թվականին ՇՎՏՄ-ի լաբորատոր սարքավորումների ցանկը համալրվել է խաղալիքների, ինչպես նաև հեղուկացված ածխաջրածնային գազերի փորձարկմամ համար նախատեսված լաբորատոր

սարքավորումներով: ՇՎՏՄ-ն, արդեն իսկ, համապատասխան միջոցներ է ձեռնարկել նաև այս լաբորատորիաների հավատարմագրման ուղղությամբ և գտնում է, որ գործընթացը կավարտվի մինչև 2025 թվականի 1-ին կիսամյակ:

ՇՎՏՄ-ի գործունեությանն առնչվող գործընթացների թվայնացման ոլորտում' 2024 թվականին ՇՎՏՄ-ն և Տեսչական մարմինների համակարգման գրասենյակի հետ համատեղ մշակում է ճանապարհային քարտեզ այն հնարավորինս արդյունավետ և սեղմ ժամկետներում իրագործելու ուղղությամբ:

ԾՐԱԳՐԻ ԿԱՌՈՒՑՎԱԾՔԸ

5. ՇՎՏՄ-ի վերահսկողության ոլորտների ընդհանուր վիճակը

ՇՎՏՄ-ի կողմից 2024 թվականի ինն ամսվա ընթացքում տնտեսվարող սուբյեկտների մոտ փաստացի իրականացված ստուգումների և բացահայտված խախտումների քանակային պատկերը հետևյալն է՝

N	Ստուգման հիմքը	Քանակը		
		ակտ	տեղեկանք	ընդամենը
1.	Ծրագրով իրականացված	338 (73.5%)	122 (26.5%)	460
2.	դիմում-բողոքի հիման վրա	23 (54.8%)	19 (45.2%)	42
3.	ՀՀ վարչապետի հանձնարարությամբ	112 (100%)	0 (0%)	112
4.	Այլ պետական մարմինների գրությունների հիման վրա	24 (46.2%)	28 (53.8%)	52
5.	Հանդիպակաց ստուգումներ	16 (94.1%)	1 (5.9%)	17
ԸՆԴԱՄԵՆԸ		513 (75.1%)	170 (24.9%)	683

ՇՎՏՄ-ի կողմից 2024 թվականի ինն ամիսների ընթացքում իրականացված ստուգումների արդյունքներով պայմանավորված ՇՎՏՄ-ի ղեկավարի կողմից արձակվել է թվով 37 կարգադրագիր:

ՇՎՏՄ-ի կողմից 2024 թվականի ստուգումների տարեկան ծրագրով նախատեսված և փաստացի իրականացված ստուգումների քանակային պատկերը հետևյալն է՝

Եռամսյակներ	Նախատեսված	Իրականացված
1-ին եռամսյակ	150	146 (97%)
2-րդ եռամսյակ	180	168 (93%)
3-րդ եռամսյակ	150	146 (97%)
4-րդ եռամսյակ	120	-
ԸՆԴԱՄԵՆԸ	600	(460 ինն ամիս)

Տնտեսվարող սուբյեկտների մոտ ծրագրով նախատեսված ստուգումների քանակը փաստացի իրականացված ստուգումների քանակից քիչ է հետևյալ պատճառներով. 12 տնտեսվարող սուբյեկտի գործունեությունը ժամանակավոր դադարեցված է, 5-ը՝ ՇՎՏՄ-ի կողմից ենթակա չէ վերահսկման, 2-ը՝ չեն հայտնաբերվել, իսկ 1 տնտեսվարող սուբյեկտի մոտ ստուգումն ավարտվել է 4-րդ եռամսյակում:

Ստորև ներկայացվում է ՇՎՏՄ-ի վերահսկողության ոլորտների ընդհանուր վիճակը.

N	Ոլորտի անվանումը	Խախտումները ըստ ստուգաթերթի		
		կիրառվել է	խախտում է արձանագրվել	խախտման տեսակարար կշիռը (%)
1.	Չափումների միասնականության ապահովում	466	324	69.5
2.	Թանկարժեք մետաղներից պատրաստված իրերի մանրածախ վաճառք	101	54	53.5
3.	Երեխաների և դեռահասների համար նախատեսված արտադրանք	82	56	68.3
4.	Խաղալիքներ	73	50	68.5
5.	Ավտոգազալիցքավորման ճնշակայաններ (ԱԳԼՃԿ)	57	26	45.6
6.	Ավտոմոբիլային բենզին և դիզելային վառելիք	56	52	92.9

7.	Ցածրավոլտ սարքավորումներ	53	35	66.0
8.	Հեղուկացված ածխաջրածնային գազեր	51	2	3.9
9.	Տեխնիկական միջոցների էլեկտրամագնիսական համատեղելիություն	49	31	63.3
10.	Ծխախոտային արտադրատեսակների փոխարինիչներ	45	18	40.0
11.	Թեթև արդյունաբերություն	37	22	59.5
12.	Օծանելիքակոսմետիկական արտադրանք	37	13	35.1
13.	Ծխախոտային արտադրանք	28	17	60.7
14.	Կենցաղային և սանիտարահիգիենիկ նշանակության ապրանքներ	16	10	62.5
15.	Քսանյութեր, յուղերին և հատուկ հեղուկներ	13	8	61.5
16.	Սինթետիկ հիմքով լաքեր և ներկեր	12	12	100
17.	Թանկարժեք մետաղներից պատրաստված իրերի հարգորոշում և հարգադրոշմում	12	11	91.7
18.	Լվացող և մաքրող միջոցներ	11	3	27.3
19.	Փաթեթվածքի անվտանգություն	10	3	30.0
20.	Ռադիոսարքավորումներ	8	8	100.0
21.	Ցեմենտ	3	3	100.0
22.	Բետոնի ամրանավորման համար օգտագործվող պողպատե արտադրանք	1	1	100.0
23.	Արտադրական կանեփ	1	0	0.0
24.	Շինարարական ապակիներ	1	0	0.0
Ընդամենը		1223	759	62.1

ՇՎՏՄ-ի կողմից 2025 թվականի ստուգումների տարեկան ծրագրով նախատեսված ստուգումների քանակային պատկերը հետևյալն է՝

Եռամսյակներ	Նախատեսված
1-ին եռամսյակ	150 (25%)
2-րդ եռամսյակ	180 (30%)
3-րդ եռամսյակ	150 (25%)
4-րդ եռամսյակ	120 (20%)
ԸՆԴԱՄԵՆԸ	600

ՇՎՏՄ-ն, հաշվի առնելով 2024 թվականի ինն ամսվա ընթացքում իրականացված ստուգումների արդյունքները (50-ից ավել ստուգաթերթ կիրառելիս առնվազն 60%-ով արձանագրվել է խախտում), 2025 թվականի ստուգումների տարեկան ծրագրով թիրախավորել է հետևյալ ոլորտները՝

- չափումների միասնականության ապահովում,
- խաղալիքներ,
- երեխաների և դեռահասների համար նախատեսված արտադրանք,
- ավտոմոբիլային բենզին և դիզելային վառելիք,
- ցածրավոլտ սարքավորումներ:

5.1. Տեխնիկական կանոնակարգման ոլորտ

5.1.1. Տեխնիկական կանոնակարգման ոլորտում առկա խնդիրները և բացահայտված ռիսկերը

Տեխնիկական կանոնակարգման ոլորտում առկա հիմնական խնդիրն է՝ ապահովել անվտանգ ոչ պարենային արտադրանքների առկայությունը շուկայում:

Այս խնդրի ապահովման հետ կապված ՇՎՏՄ-ի կողմից բացահայտված ռիսկերն են՝

- առանց համապատասխանության գնահատման փաստաթղթերի ուղեկցման ոչ պարենային արտադրանքի շուկայահանումը,
- առանց մակնշման կամ թերի մակնշման ոչ պարենային արտադրանքի շուկայահանումը,
- տեխնիկական կանոնակարգերով սահմանված անվտանգության ցուցանիշներին չհամապատասխանող ոչ պարենային արտադրանքի շուկայահանումը:

5.1.2. Տեխնիկական կանոնակարգման ոլորտում ռիսկերի նվազեցմանն ուղղված տարեկան միջոցառումներ

Տեխնիկական կանոնակարգման ոլորտում ռիսկերի նվազեցման նպատակով ՇՎՏՄ-ն կիրառել է իր վերահսկողական, ինչպես նաև իրազեկման և խորհրդատվական գործառույթների ողջ գործիքակազմը: Մասնավորապես՝ 2024 թվականի ինն ամիսների ընթացքում իրականացված թվով 320 ստուգումների ընթացքում կիրառվել է

տեխնիկական կանոնակարգման (անվտանգության) ոլորտի 598 ստուգաթերթ, որոնցից 352-ով (59%) արձանագրվել է խախտում: Արձանագրված խախտումների վերացման արդյունքում օրենքով սահմանված կարգով տնտեսվարող սուբյեկտները դիմել և ձեռք են բերել համապատասխանության գնահատման թվով 72 փաստաթուղթ:

Տեխնիկական կանոնակարգման ոլորտում ռիսկերի նվազեցման նպատակով հավատարմագրվել է նավթամթերքի լաբորատորիան, ինչպես նաև ձեռք է բերվել հեղուկացված ածխաջրածնային գազերի և խաղալիքների լաբորատոր սարքեր (խրոնոգրաֆներ): Ներկայումս աշխատանքներ են տարվում այս ոլորտների մասով ՇՎՏՄ-ի լաբորատորիան ընդլայնելու ուղղությամբ:

5.2. Թանկարժեք մետաղներից պատրաստված իրերի ոլորտ

5.2.1. Թանկարժեք մետաղներից պատրաստված իրերի հարգորոշման և հարգադրոշման, առուվաճառքի ոլորտում առկա խնդիրները և բացահայտված ռիսկերը

Թանկարժեք մետաղներից պատրաստված իրերի հարգորոշման և հարգադրոշման, առուվաճառքի ոլորտում առկա հիմնական խնդիրն է՝ ապահովել հարգադրոշմին համապատասխանող թանկարժեք մետաղից պատրաստված իրերի առկայությունը շուկայում:

Այս խնդրի ապահովման հետ կապված ՇՎՏՄ-ի կողմից բացահայտված ռիսկերն են՝

- ՀՀ-ում թանկարժեք մետաղներից պատրաստված իրերի հարգորոշման և հարգադրոշման ծանուցման ենթակա գործունեություն իրականացնող հաշվառված անձանց կողմից թանկարժեք մետաղներից պատրաստված իրի իրական հարգից ավելի բարձր հարգ դրոշմելը,
- ՀՀ-ում թանկարժեք մետաղներից պատրաստված իրերի վաճառք իրականացնող անձանց կողմից թանկարժեք մետաղից պատրաստված իրին կցված պիտակի վրա նշված տվյալների (հարգ, քաշ, թանկարժեք քարի նկարագիր) անհամապատասխանությունը այդ իրի տվյալների հետ:

5.2.2. Թանկարժեք մետաղներից պատրաստված իրերի հարգորոշման և հարգադրոշման, առուվաճառքի ոլորտում ռիսկերի նվազեցմանն ուղղված տարեկան միջոցառումներ

Թանկարժեք մետաղներից պատրաստված իրերի հարգորոշման և հարգադրոշման, առուվաճառքի ոլորտում ռիսկերի նվազեցման նպատակով ՇՎՏՄ-ի նախաձեռնությամբ հավատարմագրվել է թանկարժեք մետաղների լաբորատորիան:

ՀՀ վարչապետի հանձնարարությամբ նախատեսված թանկարժեք մետաղներից պատրաստված իրերի հարգորոշման և հարգադրոշման, առուվաճառքի ոլորտում գործունեություն իրականացնող թվով 150 տնտեսավարող սուբյեկտից ինն ամսվա ընթացքում ստուգումներ են իրականացվել թվով 112-ի մոտ: Իրականացված ստուգումների արդյունքում բոլոր տնտեսավարող սուբյեկտների մոտ հայտնաբերվել են չափազիտական կանոնների և նորմերի խախտումներ՝ շահագործվել են չստուգաչափված կշեռքներ, ինչպես նաև հայտնաբերվել են թանկարժեք մետաղների մասին ՀՀ օրենքով և այս ոլորտը կարգավորող նորմատիվ իրավական ակտերով սահմանված պահանջների խախտման 65 դեպք:

Թանկարժեք մետաղներից պատրաստված իրերի առուվաճառքի ոլորտում բացահայտված խախտումներով պայմանավորված իրականացվել է թվով 6 հանդիպակաց ստուգում հարգորոշում և հարգադրոշմում իրականացնող տնտեսավարող սուբյեկտի մոտ, որից 5-ում հայտնաբերվել են խախտումներ:

5.3. Չափումների միասնականության ապահովման ոլորտ

5.3.1. Չափումների միասնականության ապահովման ոլորտում առկա խնդիրները և բացահայտված ռիսկերը

Չափումների միասնականության ապահովման ոլորտում առկա խնդիրն է՝ պաշտպանել սպառողներին չափման միջոցների ոչ հավաստի արդյունքների բացասական հետևանքներից: Այս խնդրի ապահովման հետ կապված ՇՎՏՄ-ի կողմից բացահայտված ռիսկերն են՝

- չստուգաչափված (տեսակը չհաստատված) չափման միջոցների շահագործումը,
- չափման միջոցի միջստուգաչափման ժամկետի խախտումը,
- չափման միջոցի ցուցմունքի անհամապատասխանությունը չափազիտական կանոններով և նորմերով սահմանված պահանջներին:

5.3.2. Չափումների միասնականության ապահովման ոլորտում ռիսկերի նվազեցմանն ուղղված տարեկան միջոցառումներ

Չափումների միասնականության ապահովման ոլորտում ռիսկերի նվազեցման նպատակով ՇՎՏՄ-ն կիրառել է իր վերահսկողական, ինչպես նաև իրազեկման և խորհրդատվական գործառույթների ողջ գործիքակազմը: Մասնավորապես՝ 2024 թվականի 9 ամիսների ընթացքում իրականացված ստուգումների ընթացքում կիրառել է չափումների միասնականության ապահովման ոլորտի 466 ստուգաթերթ, որոնցից 324-ով (70%) է արձանագրվել խախտում: Արձանագրված խախտումների վերացման արդյունքում օրենքով սահմանված կարգով տնտեսվարող սուբյեկտները դիմել և ստուգաչափել են թվով 701 չափման միջոց:

Չափումների միասնականության ապահովման ոլորտում ռիսկերի նվազեցման նպատակով ՇՎՏՄ-ն ձեռք է բերել ավտոմոբիլային բենզինի և դիզելային վառելիքի չափանոթներ, բարձր ճնշման բնական գազի բալոններ և համապատասխան կշեռքներ, հեղուկացված ածխաջրածնային գազերի փորձանմուշ վերցնելու, ինչպես նաև քաշը որոշող համապատասխան սարքեր: Այս չափման միջոցների կիրառման արդյունքում նվազել են ստուգումների իրականացման ժամկետները:

5.4. Նյութական պահուստի ոլորտ

5.4.1. Նյութական պահուստի ոլորտում առկա խնդիրները և բացահայտված ռիսկերը

ՇՎՏՄ-ին վերապահված իրավասությունների շրջանակներում նյութական պահուստի ոլորտի հիմնախնդիրն է՝ վառելիքային պաշարների մատակարարման ժամանակավոր խափանումների ժամանակ ներքին շուկայում առաջարկի և պահանջարկի միջև անհամամասնության, ինչպես նաև տնտեսության կայունությանը խոչընդոտող այլ իրավիճակների առաջացման դեպքում ՀՀ-ում պարենային անվտանգության ապահովումը: Այս խնդրի ապահովման հետ կապված ՇՎՏՄ-ի կողմից բացահայտված ռիսկերն են՝

- տնտեսվարող սուբյեկտների կողմից կուտակման ենթակա նավթամթերքը ՀՀ օրենսդրությամբ սահմանված ծավալներով ամբարելը:

5.4.2. Նյութական պահուստի ոլորտում ռիսկերի նվազեցմանն ուղղված տարեկան միջոցառումներ

Նյութական պահուստի ոլորտում ռիսկերի նվազեցման նպատակով ՇՎՏՄ-ն կիրառել է իր վերահսկողական գործիքակազմը: 2024 թվականին տնտեսվարող սուբյեկտներն ամբողջությամբ ապահովել են կուտակման ենթակա ռազմավարական պահուստի՝ նավթամթերքի ծավալները:

5.5. Արտադրական կանեփի արտադրության, ինչպես նաև արտահանման, ներմուծման կամ մեծածախ առևտրի օրինական շրջանառության ոլորտ

5.5.1. Արտադրական կանեփի արտադրության, ինչպես նաև արտահանման, ներմուծման կամ մեծածախ առևտրի օրինական շրջանառության ոլորտում առկա խնդիրները և բացահայտված ռիսկերը

Այս ոլորտի հիմնական ռիսկը՝ արտադրական կանեփի մշակաբույսում կաննաբիդիոլի (CBD) պարունակության չգերազանցումն է տետրահիդրոկաննաբինոլի (THC) պարունակությանը և նմուշառված զանգվածում տետրահիդրոկաննաբինոլի (THC) տոկոսային պարունակության գերազանցումը 0,3 տոկոսից:

5.5.2. Արտադրական կանեփի արտադրության, ինչպես նաև արտահանման, ներմուծման կամ մեծածախ առևտրի օրինական շրջանառության ոլորտում ռիսկերի նվազեցմանն ուղղված տարեկան միջոցառումներ

Արտադրական կանեփի արտադրության, ինչպես նաև արտահանման, ներմուծման կամ մեծածախ առևտրի օրինական շրջանառության ոլորտում 2024 թվականին նախատեսվել էր ստուգում իրականացնել այդ ժամանակ գործող երկու տնտեսվարող սուբյեկտի մոտ: Մինչդեռ, մեկ տնտեսվարող սուբյեկտ գործունեությունը ժամանակավորապես դադարեցրել էր, իսկ մյուսի մոտ իրականացված դիտարկման և ստուգման արդյունքում խախտումներ չեն հայտնաբերվել:

Արտադրական կանեփի արտադրության, ինչպես նաև արտահանման, ներմուծման կամ մեծածախ առևտրի օրինական շրջանառության ոլորտում ռիսկերի նվազեցման նպատակով ՇՎՏՄ-ն ձեռք է բերել լաբորատոր սարք (խրոնոգրաֆ): Փորձաքննության իրականացման համար անհրաժեշտ է նաև ստանդարտ նմուշ, որի ձեռքբերման ուղղությամբ տարվում են համապատասխան աշխատանքներ:

6. Վերահսկողության ոլորտում առկա օրենսդրական խնդիրները, դրանց լուծմանն ուղղված գործողությունները

2023 թվականին ընդունվել է Տեսչական մարմնի գործունեությունը կարգավորող «Շուկայի վերահսկողության մասին» ՀՀ օրենքը, իսկ արդեն 2024 թվականին՝ «Շուկայի վերահսկողության մասին» ՀՀ օրենքի հիման վրա ընդունվել են հետևյալ ենթաօրենսդրական ակտերը՝

- **ՀՀ կառավարության 2024 թվականի մայիսի 30-ի N 812-Ն որոշումը, որով հաստատվել է «Շուկայի վերահսկողության տեսչական մարմնի կողմից վերահսկողության ընթացքում բացահայտված խախտումների տեղեկացման եղանակը և ընթացակարգը»,**
- ՀՀ կառավարության 2024 թվականի հուլիսի 11-ի N 1085-Ն որոշումը, որով հաստատվել է «Տեխնիկական կանոնակարգերի պահանջներին արտադրանքի համապատասխանության նկատմամբ վերահսկողության իրականացման նպատակով նմուշառման, ինչպես նաև փորձանմուշների գնման ֆինանսավորման և գնված արտադրանքի տնօրինման կարգը»,
- ՀՀ կառավարության 2024 թվականի օգոստոսի 8-ի N 1249-Ն որոշումը, որով հաստատվել է «Հայաստանի Հանրապետության հարկային և մաքսային մարմինների կողմից լիազոր մարմինն օրենքով պահպանվող գաղտնիք հանդիսացող տեղեկատվության տրամադրման դեպքերը, տեղեկատվության բովանդակությունը ու տեղեկատվության տրամադրման կարգը»,
- ՀՀ կառավարության 2024 թվականի մայիսի 30-ի N 825-Ն որոշումը, որով հաստատվել է «Տնտեսավարող սուբյեկտների կողմից վտանգավոր արտադրանքի մասին Շուկայի վերահսկողության տեսչական մարմնին, այլ պետական մարմիններին, տվյալ արտադրանքի մատակարարին, սպառողին տեղեկացնելու կարգը, դեպքերը, ժամկետները և ծանուցման ձևը»,
- ՀՀ կառավարության 2024 թվականի մայիսի 30-ի N 814-Ն որոշումը, որով հաստատվել է «Վտանգավոր արտադրանքի խմբաքանակի հաշվառման ու պահման կարգը»,
- ՀՀ կառավարության 2024 թվականի մայիսի 30-ի N 802-Ն որոշումը, որով հաստատվել է «Վերահսկողության ընթացքում ծագող՝ հատուկ գիտելիքներ

պահանջող հարցերի պարզաբանման համար փորձագետներ ներգրավելու, վճարելու դեպքերը և պայմանները»,

- Ինչպես նաև արդեն իսկ շրջանառվել է «Վտանգավոր արտադրանքի կամ արտադրանքի խմբաքանակի իրացման կասեցման, հետկանչման, ոչնչացման, օգտահանման ենթակա ապրանքների ցանկը, հիմքերը և դեպքերը, կարգը սահմանելու մասին» ՀՀ կառավարության որոշման նախագիծը:

«Շուկայի վերահսկողության մասին» ՀՀ օրենքի հիման վրա նախատեսվում է նաև ընդունել հետևյալ կարգադրագրերի ձևերը՝

1. Արտադրանքի կամ արտադրանքի խմբաքանակի իրացման կասեցման, արտադրանքի հետկանչի, օգտահանման կամ ոչնչացման մասին կարգադրագրերը.

2. «Հափումների միասնականության ապահովման մասին» օրենքով սահմանված չափման միջոցների իրացումը կամ շահագործումն արգելելու մասին կարգադրագրերը:

2022 թվականի դեկտեմբերի 24-ին ուժի մեջ է մտել ՀՕ-536-Ն օրենքը «Առևտրի և ծառայությունների մասին» օրենքում լրացումներ կատարելու մասին, ըստ որի՝ հեղուկ վառելիքի, սեղմված բնական կամ հեղուկացված նավթային կամ ածխաջրածնային գազերի մանրաձախ առևտրի կետերում թերլիցքավորում հայտնաբերելուց և տվյալ խախտման համար օրենքով սահմանված կարգով վարչական պատասխանատվություն կիրառելուց հետո վարչական ակտն **անբողոքարկելի դառնալու օրվան** հաջորդող հինգ օրվա ընթացքում լիցքավորման բաշխիչ աշտարակների կամ վառելիքաբաշխիչ սարքավորումների վրա՝ ընթեռնելի և տեղադրված վարորդին տեսանելի հատվածում, չափումների միասնականության ապահովման ոլորտում վերահսկողություն իրականացնող տեսչական մարմինը մեկ ամիս ժամկետով փակցնում է **«Մենք տուգանվել ենք թերլիցքավորման համար» ցուցանակ**:

Սակայն, ՇՎՏՄ-ի կողմից նշված դրույթը դժվար կիրառելի է, քանի որ նույնիսկ այն տնտեսվարողները, որոնք ընդունում են կատարված իրավախախտման փաստը, խուսափում և անհարկի ձգձգում են վերոնշյալ ցուցանակը փակցնելուց՝ գտնելով, որ այն արատավորում է իրենց բարի համբավը և հայց են ներկայացնում դատարան, որպեսզի վարչական պատասխանատվություն կիրառելու որոշումը անբողոքարկելի

չդառնա և այդ դեպքում Տեսչական մարմինը **գրկվում է «Մենք տուգանվել ենք թերլիցքավորման համար» ցուցանակը փակցնելուց**: Դատարանի գործն ըստ էության լուծող դատական ակտն ուժի մեջ մտնելուց հետո է միայն վարչական ակտը դառնում անբողոքարկելի, որը տևում է տարիներ, որից հետո իմաստագրկվում է ցուցանակի փակցնումը:

Նշված ոլորտում առավել արդյունավետ գործունեություն իրականացնելու համար առաջարկվել է «Առևտրի և ծառայությունների մասին» օրենքում կատարել փոփոխություններ, որը հնարավորություն կտա նշված ցուցանակը փակցնել ոչ թե վարչական ակտն անբողոքարկելի դառնալուց հետո, **ուժի մեջ մտնելուց և տնտեսավարող սուբյեկտին հանձնելուց հետո**:

ՇՎՏՄ-ն իր գործառույթներն իրականացնելու ընթացքում բախվել է հետևյալ օրենսդրական խնդիրներին, որոնց վերաբերյալ ներկայացրել է առաջարկություններ և դրանց ընդունման արդյունքում կնվազեն վարչական ակտերի դեմ բերվող բողոքները, քանի որ առաջարկները ընդունվելու դեպքում դրանք հնարավորություն կտան՝

1. վարչական իրավախախտման վերաբերյալ արձանագրությունը կազմել վարչական իրավախախտում կատարած անձի բացակայությամբ, քանի որ շատ հաճախ հնարավոր չէ ապահովել անձի ներկայությունը այն կազմելիս,

2. Վարչական իրավախախտումների վերաբերյալ ՀՀ օրենսգրքի 34 հոդվածով սահմանված վարչական իրավախախտման համար պատասխանատվությունը ծանրացնող հանգամանքները ընդլայնել և սահմանել ավելի արդիական հանգամանքներ: Օրենսգիրքը ընդունվել է 1985 թվականի դեկտեմբերի 6-ին և ընդունումից ի վեր 34 հոդվածը չի փոփոխվել:

3. առաջարկվել է ՎԻՎ օրենսգրքի 188-րդ հոդվածի 3-րդ մասում «Տեսակը չհաստատված, պետական չափագիտական հսկողության և վերահսկողության ենթակա ոլորտներում չստուգաչափված չափման միջոցներ կիրառելը» բառերը փոփոխել և սահմանել ոչ թե չստուգաչափված չափման միջոցներ կիրառելու համար, այլ **տեսակը հաստատված և ստուգաչափված չափման միջոցներով չապահովելու համար**, քանի որ այն շահագործելու փաստը շատ դեպքերում հնարավոր չէ ապացուցել: Այսինքն, այն պարագայում երբ տնտեսավարող սուբյեկտների հիմնական գործառույթների իրականացումը իր մեջ ներառում է նաև չափման միջոցների

օգտագործում (օրինակ փոստային ծառայություններ մատուցող կազմակերպություն կամ գրավատուն), ապա պետք է դրանց առկայության դեպքում լինեն ստուգաչափված: Նշվածը վերաբերում է նաև ՀՀ վարչական իրավախախտումների վերաբերյալ օրենսգրքի 188-րդ հոդվածի 7-րդ մասին, որը սահմանում է պատասխանատվություն տեխնիկական կանոնակարգերի կամ տեխնիկական անվտանգության ոլորտում այլ նորմատիվ իրավական ակտերի պահանջներին չհամապատասխանող հեղուկ վառելիք, սեղմված բնական կամ հեղուկացված նավթային կամ ածխաջրածնային գազեր **վաճառելու համար և 158-րդ հոդվածի 41-րդ հոդվածին**, որը սահմանում է պատասխանատվություն հեղուկ վառելիքի, սեղմված բնական կամ հեղուկացված նավթային կամ ածխաջրածնային գազերի մանրածախ առևտրի կետերում հեղուկ վառելիքի, սեղմված բնական կամ հեղուկացված նավթային կամ ածխաջրածնային գազերի **վաճառքը** տեսակը հաստատված և ստուգաչափված չափման միջոցներով չիրականացնելու և (կամ) չափագիտական կանոնները և նորմերը խախտելու համար, որոնց պարագայում **ևս վառելիքի վաճառք իրականացնելու փաստը պարզելու հնարավորություն Տեսչական մարմինը չունի:**

Վերոնշյալից զատ, ՇՎՏՄ-ն ներկայացրել է առաջարկ «Սնանկության մասին» ՀՀ օրենքում համապատասխան փոփոխություններ կատարելու մասին, որի արդյունքում ֆիզիկական անձը սնանկ ճանաչվելուց հետո իրավունք չի ունենա զբաղեցնելու ղեկավար պաշտոններ: Քանի որ առկա են դեպքեր, երբ տնտեսավարող սուբյեկտի ղեկավարը իրականացված ստուգման արդյունքներով ենթարկվել է վարչական պատասխանատվության, որոշումը դարձել է անբողոքարկելի, սակայն պարզվել է, որ վերջինս «Սնանկության մասին» ՀՀ օրենքի հատկանիշներին համապատասխան ՀՀ սնանկության դատարանի օրինական ուժ մեջ մտած վճռով ճանաչվել է սնանկ: Տեսչական մարմինը, ղեկավարվելով Օրենքի 46-րդ հոդվածով, ներկայացնում է օրենքով սահմանված կարգով պահանջ, որը ենթակա է գրանցման ֆիզիկական անձի սնանկության գործով պահանջների ցուցակում՝ տվյալ պահանջի համար նախատեսված համապատասխան հերթում: Այլ գործիքակազմ Տեսչական մարմինը չունի, իսկ տվյալ ֆիզիկական անձը, սնանկության հիմքով իրեն համարելով ստուգանքի վճարումից ապահովագրված, առանց խուսափելու շարունակում է արատավոր աշխատանքը:

Քննարկվում է Վարչական իրավախախտումների վերաբերյալ ՀՀ օրենսգրքի 158-րդ հոդված 41-րդ մասով նախատեսված խախտումների (թերլիցքավորման և չստուգաչափված չափման միջոցներ կիրառելու դեպքեր) տարանջատման անհրաժեշտությունը, մասնավորապես՝ նշված հոդվածով մի քանի խախտման համար նախատեսված է մեկ պատասխանատվության միջոց, մինչդեռ անհրաժեշտ է տարանջատել խախտումներն ու դրանց համար սահմանել առանձին տուգանքներ:

Քննարկվում է նաև ավտոմոբիլային վառելիք վաճառող տնտեսվարող սուբյեկտների (ԱԳԼՃԿ, հեղուկացված ածխաջրածնային գազ, ավտոմոբիլային բենզին և դիզելային վառելիք) կողմից շահագործվող վառելիքաբաշխիչ աշտարակների պարտադիր ստուգաչափման պահանջի հանման հարցը, փոխարենը էական բարձրացնել թերլիցքավորման համար սահմանված տուգանքի չափը: Քանի որ ՇՎՏՄ-ի գործունեությունը ցույց է տվել, որ պարբերաբար բացահայտվում են դեպքեր, երբ ստուգաչափված վառելիքաբաշխիչ աշտարակների ստուգաչափման դրոշմները վնասված չեն, մինչդեռ արձանագրվում են թերլիցքավորման դեպքեր:

7. Կանխարգելիչ և իրազեկման միջոցառումների իրականացման նկարագրությունը

ԻԽՀՀՏԱԲ-ի գործունեության նպատակը ՇՎՏՄ-ի տեղեկատվական քաղաքականության կազմակերպումն ու իրականացումն է:

Վերլուծելով 2024 թվականի ընթացքում իրականացված իրազեկման և խորհրդատվական գործունեության չափելի արդյունքները, ԻԽՀՀՏԱԲ-ն 2025 թվականի իր գործունեության ծրագրում (այսուհետ՝ Ծրագիր) ներառել է ՇՎՏՄ-ի գործունեության թափանցիկության և հաշվետվողականության բարձրացմանը միտված միջոցառումներ և գործիքներ, որոնք ապահովելու են հետևյալ հիմնական խնդիրների իրականացումը.

- ՇՎՏՄ-ի ղեկավարի և կառուցվածքային ստորաբաժանումների գործունեության վերաբերյալ հանրային իրազեկման ապահովում:
- Զանգվածային լրատվության միջոցների (այսուհետ՝ ԶԼՄ) ներկայացուցիչների հետ մշտական համագործակցության և աշխատանքային միջավայրի ապահովում:

- Հասարակական կազմակերպությունների և ոլորտային ասոցիացիաների հետ համագործակցության ապահովում:
- ԶԼՄ-ներում տեղ գտած՝ ՇՎՏՄ-ի գործունեության ոլորտներին առնչվող հրապարակումների մշտադիտարկում և վերլուծություն:
- Տնտեսվարող սուբյեկտներին պարբերաբար իրավական և այլ բնույթի խորհրդատվության և մեթոդական այլ աջակցության տրամադրում:
- ՇՎՏՄ-ի պաշտոնական կայքի և ֆեյսբուկյան էջի վերազինում և բովանդակային ու տեղեկատվական սպասարկում:
- Միջգերատեսչական համագործակցության միջոցով առավել մեծ թվով տնտեսվարող սուբյեկտների իրենց իրավունքներին ու պարտականություններին իրազեկում:

ՇՎՏՄ-ի ղեկավարի և կառուցվածքային ստորաբաժանումների գործունեության վերաբերյալ հանրային իրազեկումը կիրականացվի մամուլի հաղորդագրությունների, ԶԼՄ-ների միջոցով կազմակերպվող հարցազրույցների, ամփոփիչ ասուլիսների, հրապարակվող հաշվետվությունների, տեսաֆոտոնյութերի և տեղեկատվական այլ նյութերի պատրաստման և սոցիալական ցանցերում տարածման միջոցով:

Զանգվածային լրատվության միջոցների ներկայացուցիչների հետ համագործակցությունը կշարունակվի տարբեր ֆորմատներով՝ հարցազրույցներ, մամուլի ասուլիսներ, ոլորտային քննարկումներ և աշխատանքային հանդիպումներ:

Հասարակական կազմակերպությունների, ասոցիացիաների և ոլորտային շահառու այլ խմբերի հետ համագործակցությունը կապահովվի ըստ անհրաժեշտության՝ համատեղ աշխատանքային քննարկումների և աշխատաժողովների պլանավորման և անցկացման, դրանց տեղեկատվական լուսաբանման միջոցով:

Ամենօրյա ռեժիմով կշարունակվի ՇՎՏՄ-ի գործունեությանն առնչվող մեդիա կոնտենտի հավաքագրումն ու վերլուծությունը, նույնականացված խնդիրների լուծման պրակտիկ ուղիների մշակումը:

ՇՎՏՄ-ն տնտեսվարող սուբյեկտներին պարբերաբար խորհրդատվություն և այլ մեթոդական աջակցություն տրամադրելու, ինչպես նաև օրենսդրական և ենթաօրենսդրական փոփոխություններին ծանոթացնելու նպատակով կիրականացնի

իրազեկման միջոցառումներ՝ տեղում հանդիպում-քննարկումների և մարզային այցելությունների կազմակերպման և անցկացման միջոցով: Այսպիսի հանդիպումները տնտեսվարողներին հնարավորություն են տալիս բարձրացնել իրենց հուզող հարցերն ու խնդիրները, ստանալ համակարգված խորհրդատվություն: Ի հայտ եկած խնդիրները առաջնային օղակին փոխանցելը նպաստում է արդյունավետ աշխատանքային միջավայրի և փոխգործակցության ձևավորմանը: Հնարավորինս մեծ թվով տնտեսվարողներ իրենց գործունեության ոլորտներին առնչվող նորմատիվ իրավական ակտերի փոփոխությունների մասին կիրազեկվեն նաև թվային գործիքների (մասնավորապես՝ պաշտոնական էլեկտրոնային հասցեի) միջոցով:

Քաղաքացիների շրջանում ՇՎՏՄ-ի և վերջինիս գործունեության ճանաչելիությունը բարձրացնելու նպատակով հաղորդակցության պաշտոնական հարթակներում պարբերաբար կտեղադրվեն իրազեկող և գործունեությունը լուսաբանող հրապարակումներ: ՇՎՏՄ-ի պաշտոնական կայքի և ֆեյսբուկյան էջի բովանդակային և տեղեկատվական սպասարկումը կիրականացվի տեխնիկական ժամանակակից հնարավորությունների կիրառմամբ: ՇՎՏՄ-ի պաշտոնական կայքում կիրապարակվեն նորմատիվ իրավական ակտերի փոփոխություններն ու լրացումները, ՇՎՏՄ-ի գործունեությանն առնչվող նյութերը, եռամսյակային և կիսամյակային հաշվետվությունները, Կառավարման խորհրդի ընդունած որոշումներն ու պաշտոնական այլ տեղեկատվություն: Հանրության հետ կապը կիրականացվի թափանցիկության և հրատապության սկզբունքների հիման վրա:

Կշարունակվի Պետական եկամուտների կոմիտեի հետ համագործակցությունը և վերջինիս ծրագրային հնարավորությունների օգտագործմամբ ոչ պարենային ապրանքներ ներմուծող տնտեսվարողների համակարգային իրազեկումը. նախորդ երկու տարիների փորձը ցույց տվեց, որ այս իրազեկումները շատ արդյունավետ են և ծառայում են ըստ նպատակի:

ԻԽՀՀՏԱԲ-ն օրենքով սահմանված կարգով և ժամկետներում կիրականացնի ՇՎՏՄ-ի թեժ գծով ստացված զանգերի, բողոքների և ՇՎՏՄ-ին հասցեագրված դիմում-բողոքների վիճակագրության վարում, ամսական, կիսամյակային և տարեկան ամփոփում, հաշվետվությունների և խորհրդատվական նյութերի պատրաստում:

ԻԽՀՀՏԱԲ-ն ինչպես 2024 թվականին, այնպես էլ 2025-ին կշարունակի իրականացնել չափագիտության բնագավառում ՇՎՏՄ-ի կողմից իրականացված նախորդ ստուգումների ժամկետների, արդյունքների մասին տեղեկատվություն պարունակող արագ արձագանքման QR կոդերի տեղեկատվական ապահովումն ու տնտեսվարողներին (ըստ գործունեության հասցեների) դրանց տրամադրումը:

Պարբերաբար կիրականցվի իրավիճակի համեմատական վերլուծություն՝ նպատակ ունենալով մշակել, վեր հանել և ցուցակագրել ամբողջ տարվա ընթացքում ծագած խնդիրները, գնահատել հանրության հետ տարվող աշխատանքների արդյունավետության աստիճանը:

8. Այլ նյութեր

Առավել ռիսկային ոլորտները և տնտեսվարող սուբյեկտները բացահայտելու, նպատակով ՇՎՏՄ-ն տեղեկատվություն է հավաքագրել պետական, տեղական ինքնակառավարման մարմիններից, կազմակերպություններից, քաղաքացիներից և այլ աղբյուրներից: Մասնավորապես՝

1. Հայաստանի Հանրապետության շրջակա միջավայրի, տարածքային կառավարման և ենթակառուցվածքների, բարձր տեխնոլոգիական արդյունաբերության, առողջապահության, ներքին գործերի և էկոնոմիկայի նախարարություններից,
2. ՀՀ կենտրոնական բանկից,
3. Հայաստանի Հանրապետության կառավարությանն ենթակա պետական եկամուտների կոմիտեից,
4. Հանրային ծառայությունները կարգավորող հանձնաժողովից,
5. <<Ստանդարտացման և չափագիտության ազգային մարմին>> ՓԲԸ-ից,
6. Հայաստանի Հանրապետության տարածքում իրականացված ուսումնասիրությունների արդյունքում հավաքագրված տվյալներից,
7. Հայաստանի Հանրապետությունում գործող բենզալցակայաններում, հեղուկացված ածխաջրածնային գազի լիցքավորման կայաններում և ԱԳԼՃԿ-ներում իրականացված իրազեկման աշխատանքների արդյունքում ձեռք բերված տեղեկատվությունից,

8. Ստացված դիմում-բողոքներից,

9. ԶԼՄ-ներից և համացանցից:

ՀՀ կառավարությանն ենթակա պետական եկամուտների կոմիտեի հետ իրականացված բանակցությունների արդյունքում ՇՎՏՄ-ին ընձեռնվել է հնարավորություն իրական ռեժիմով տեղեկատվություն ստանալ ՇՎՏՄ-ի կողմից վերահսկման ենթակա ՀՀ տարածք ներմուծված ոչ պարենային արտադրանքների վերաբերյալ:

ԺԱՄԱՆԱԿՑՈՒՅՑ
ՀՀ ՇՎՏՄ-ի վերահսկողության ոլորտներում 2025 թվականի
խնդիրների և ռիսկերի նվազեցմանն ու վերացմանն ուղղված
միջոցառումների

Հ/Հ	Միջոցառման անվանումը	Նպատակը և ակնկալվող արդյունքը	Կատարողը	Համակա- տարողը	Ժամկետը
	1	2	3	4	5
1.	Թանկարժեք մետաղներից պատրաստված իրերի ոլորտում ստուգումներ իրականացնելու նպատակով 1-ին եռամսյակի ընթացքում դիմել ՀՀ վարչապետին	Ապահովել հարգադրոշմին համապատասխանող թանկարժեք մետաղից պատրաստված իրերի առկայությունը շուկայում	ՏԿԹՄՎՎ	ԶԿՆՎՎ ՆԼՓԶ	տարվա ընթացքում
2.	Ոչ պարենային արտադրանքների տեխնիկական կանոնակարգերով սահմանված պահանջների կատարման նկատմամբ վերահսկողության իրականացում	Ապահովել շուկայահանված տեխնիկական կանոնակարգման օբյեկտ հանդիսացող ոչ պարենային արտադրանքների համապատասխանությունը տեխնիկական կանոնակարգերով սահմանված պահանջներին	ՏԿԹՄՎՎ	ԶԿՆՎՎ ՆԼՓԶ	տարվա ընթացքում
3.	Չափագիտական կանոնների և նորմերի կատարման նկատմամբ վերահսկողության իրականացում	Պաշտպանել սպառողներին չափման միջոցների ոչ հավաստի արդյունքների բացասական հետևանքներից	ԶԿՆՎՎ	ՏԿԹՄՎՎ ՆԼՓԶ	տարվա ընթացքում
4.	Արտադրական կանեփի արտադրության, ինչպես նաև արտահանման, ներմուծման կամ մեծածախ առևտրի օրինական շրջանառության նկատմամբ ստուգումների դիտարկումների իրականացում	Արտադրական կանեփի արտադրության, ինչպես նաև արտահանման, ներմուծման կամ մեծածախ առևտրի օրինական շրջանառության ապահովում:	ԱԿՎՎ	ՆԼՓԶ	տարվա ընթացքում
5.	Նյութական պահուստի օրենսդրության պահանջների պահպանման նկատմամբ վերահսկողության իրականացում	Վառելիքային պաշարների մատակարարման ժամանակավոր խափանումների ժամանակ ներքին շուկայում առաջարկի և պահանջարկի միջև անհամամասնության, ինչպես նաև տնտեսության կայունությանը խոչընդոտող այլ իրավիճակների առաջացման դեպքում անվտանգության ապահովում	ԶԿՆՎՎ	ՏԿԹՄՎՎ	I կիսամյակ II կիսամյակ
6.	ՇՎՏՄ-ի վերահսկողական ոլորտում գործող տնտեսվարող սուբյեկտների վերաբերյալ տեղեկատվության հավաքագրում և վերլուծություն	Առավել ռիսկային տնտեսվարող սուբյեկտների և ոլորտների բացահայտում, առաջացած ռիսկերի կառավարում	ՌԳՎՎ	ՏԿԹՄՎՎ ԶԿՆՎՎ ԱԿՎՎ ՆԼՓԶ	Տարվա ընթացքում
7.	Համագործակցել ԵԱՏՄ, ԵՄ և այլ միջազգային կառույցների, ինչպես նաև այլ մասնագիտացված շահագրգիռ մարմինների հետ	Անձնակազմի կարողությունների զարգացում, աշխատանքային ունակությունների կատարելագործում	կառուց- վածքային բոլոր ստորաբա- ժանումներ	-	Տարվա ընթացքում

Միջոցառումներ

Հայաստանի Հանրապետության շուկայի վերահսկողության տեսչական մարմնի 2025 թվականի կանխարգելիչ և իրազեկման

Հ/Հ	Միջոցառման անվանումը	Նպատակը և ակնկալվող արդյունքը	Կատարողը	Համակատարողը	Ժամկետը
1	ՇՎՏՄ-ի գործունեության վերաբերյալ հանրային իրազեկման գործիքակազմի կիրառում և աշխատանքների համակարգում	ՇՎՏՄ-ի և վերջինիս գործունեության ճանաչելիության բարձրացում հանրության շրջանում	ԻԽՀՀՏԱԲ	—	Տարվա ընթացքում
2	QR կոդերի տեղեկատվական ապահովում և տնտեսվարողներին (ըստ գործունեության հասցեների) դրանց տրամադրում	«Առևտրի և ծառայությունների մասին» օրենքի 9-րդ հոդվածի 25-րդ մասով սահմանված պահանջի ապահովում	ԻԽՀՀՏԱԲ	Ռիսկի գնահատման և վերլուծությունների վարչություն	Տարվա ընթացքում
3	Պետական եկամուտների կոմիտեի ծրագրային հնարավորությունների օգտագործմամբ ոչ պարենային ապրանքներ ներմուծող տնտեսվարողների իրազեկում	Տնտեսվարողներին իրենց գործունեության ոլորտներին առնչվող նորմատիվ իրավական ակտերով սահմանված պարտավորությունների համակարգային իրազեկում	Կառուցվածքային բոլոր ստորաբաժանումներ	—	Յուրաքանչյուր եռամսյակ 1 իրազեկում
4	Քաղաքացիների ընդունելություն	Հանրության հետ հաղորդակցության հաստատում	ԻԽՀՀՏԱԲ	Կառուցվածքային բոլոր ստորաբաժանումներ	Ըստ ձևավորված կարիքի

5	Տնտեսվարող սուբյեկտների գործունեությանն առնչվող նորմատիվ իրավական ակտերի փոփոխությունների, դրանցում լրացումներ կատարելուն մասին հանրայնացում ՇՎՏՄ-ի պաշտոնական կայքի և ֆեյսբուկյան էջի միջոցով	Տնտեսվարողներին իրենց իրավունքների և պարտականությունների պատշաճ իրազեկում, մշտական խորհրդատվության ապահովում, որպես արդյունք՝ արդյունավետ աշխատանքային միջավայրի և փոխգործակցության ձևավորում	ԻԽՀՀՏԱԲ	ԻԱՓՎ	Ըստ անհրաժեշտության
6	ՇՎՏՄ-ի ղեկավար կազմի մասնակցությամբ իրազեկում-հանդիպումներ առավել խոշոր ներկրող կամ արտադրող ընկերությունների ներկայացուցիչների հետ	Տնտեսվարողներին իրենց իրավունքների և պարտականությունների վերաբերյալ տեղեկատվության և խորհրդատվության փոխանցում, լիարժեք հաղորդակցության հաստատում	ԻԽՀՀՏԱԲ	Կառուցվածքային բոլոր ստորաբաժանումներ	Ըստ անհրաժեշտության
7	ՇՎՏՄ-ի վերահսկողության ոլորտում գործունեություն ծավալող տնտեսվարողների հետ մարզային իրազեկում-հանդիպումների կազմակերպում և անցկացում	Օրենսդրական և ենթաօրենսդրական փոփոխությունների, վերահսկողության նոր մեխանիզմների և տեխնիկական կանոնակարգի պահանջների վերաբերյալ տնտեսվարողների իրազեկվածության ապահովում	ԻԽՀՀՏԱԲ	Կառուցվածքային բոլոր ստորաբաժանումներ	Ըստ անհրաժեշտության
8	Հանդիպումների կազմակերպում հասարակական կազմակերպությունների ,ոլորտում գործող հաշվապահական ասոցիացիաների և այլ շահառու խմբերի հետ	Համագործակցության ամրապնդում, թափանցիկության և հետադարձ կապի սկզբունքների վրա հիմնված գերատեսչական գործունեություն	ԻԽՀՀՏԱԲ	—	Ըստ անհրաժեշտության
9	ԶԼՄ-երի ներկայացուցիչների հետ մշտական համագործակցություն և տեղեկատվության փոխանցում հասանելի ձևաչափերի միջոցով	ՇՎՏՄ-ի գործունեության թափանցիկության և հաշվետվողականության ամրապնդում, հանրության տեղեկացվածության մակարդակի բարձրացում	ԻԽՀՀՏԱԲ	—	Ամբողջ տարվա ընթացքում

10	ՇՎՏՄ-ի ղեկավար կազմի մասնակցությամբ հարցազրույցների կազմակերպում և անցկացում	Հասարակության շրջանում ՇՎՏՄ-ի գործունեության և չափելի արդյունքների լուսաբանում	ԻԽՀՀՏԱԲ	—	Ամբողջ տարվա ընթացքում
11	Տնտեսվարողների իրազեկում առցանց գործիքների միջոցով	Տնտեսվարողների իրավունքների և պարտականությունների համակարգային իրազեկում	ԻԽՀՀՏԱԲ	Կառուցվածքային բոլոր ստորաբաժանումներ	Ամբողջ տարվա ընթացքում
12	ՇՎՏՄ-ի գործունեությանն առնչվող մեղիա նյութերի հավաքագրում և վերլուծություն	Հանրային կարծիքի և ՁԼՄ-երի արձագանքների մոնիթորինգ, որպես արդյունք՝ ՇՎՏՄ-ի գործունեության արդյունքների բարելավում և նույնականացված խնդիրների լուծման պրակտիկ ուղիների մշակում	ԻԽՀՀՏԱԲ	—	Ամբողջ տարվա ընթացքում
13	ՇՎՏՄ-ի պաշտոնական կայքի և ֆեյսբուկյան էջի բովանդակային ու տեղեկատվական սպասարկում, վերազինում և արդիականացում	Հանրության հնարավորինս լայն շրջանակի տեղեկացվածության ապահովում, թափանցիկության և իրազեկվածության բարձրացում	ԻԽՀՀՏԱԲ	—	Ամբողջ տարվա ընթացքում
14	ՇՎՏՄ-ի թեժ գծով ստացված զանգերի և բողոքների վիճակագրության վարում, ամսական ամփոփում, հաշվետվությունների և խորհրդատվական նյութերի պատրաստում	Հանրության հետ հետադարձ կապի և ահազանգերի վերլուծության միջոցով գոյություն ունեցող խնդիրների նույնականացում և ցուցակագրում	ԻԽՀՀՏԱԲ	—	Յուրաքանչյուր նախորդ ամսվա համար՝ մինչև հաջորդ ամսվա 5-րդ աշխաթանքային օրը
15	ՇՎՏՄ-ին հասցեագրված դիմում-բողոքների վիճակագրության վարում, ամսական ամփոփում, հաշվետվությունների և խորհրդատվական նյութերի պատրաստում	Հանրության հետ հետադարձ կապի և իրավիճակային արձագանքների վերլուծության միջոցով գոյություն ունեցող խնդիրների վեր հանում և ցուցակագրում	ԻԽՀՀՏԱԲ	—	Յուրաքանչյուր նախորդ ամսվա համար՝ մինչև հաջորդ ամսվա 5-րդ աշխաթանքային օրը